

DANMARKS GAMLE FOLKEVISER  
1853-1976

AV  
JØRGEN LORENZEN

---

DANMARKS GAMLE FOLKEVISER  
XI: MELODIER  
OLD POPULAR BALLADS OF DENMARK

BY  
BERTRAM H. BRONSON

---

*Särtryck ur* DANSKE STUDIER 1977 och 1978

---

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE

# Danmarks gamle Folkeviser 1853–1976

Af JØRGEN LORENZEN

DgF er ved vejs ende. Udgivelsen af melodierne (bd XI) og registrene (bd XII, jfr. s. 18) kroner fire generationers arbejde igennem 123 år. I den professionelle praksis, blandt forskere og udgivere, henviser de tre bogstaver til et begreb af uproblematisk entydighed og konstans. At man i en forskningssammenhæng må lægge snart bind I fra forrige, snart bind X fra dette århundredes midte til grund, giver i sig selv ingen anledning til justeringer og forbehold. Den store udgaves enhedspræg aftvinger, som mange har erfaret, en beundring for den første udgivers vidsyn og de senere trofasthed, tiltagende, jo mere man fjerner sig fra det synspunkt, hvorunder DgF fremtræder som selvfølgelig institution, for på nært hold at iagttage den slyngede og komplicerede tilblivelseshistorie.

Om DgFs udgivelsesforhold har der ofte været skrevet; foruden DgF selv har dette tidsskrift været det naturlige forum, ikke mindst indirekte, i nekrologer og monografier: Carl S. Petersen: *Fra Folkevisestriden* (1905), Grüner-Nielsen 1953 og Iørn Piø 1971 om Svend Grundtvig, Marius Kristensen 1917 og Bengt Holbek 1972 om Axel Olrik, Erik Dal 1953 om Grüner-Nielsen. Dertil optrykket af Dals Plan for Udgavens Afslutning (1955). – Forordene til reprint'et af DgF 1966–67 indeholder mange udgivelseshistoriske oplysninger. Grüner-Nielsens vigtige kommentarer på omslaget af X,3 er genoptrykt i Dals forord til Første Halvbind af X (X,5). Og i *Nordisk Folkeviseforskning siden 1800* (1956) behandler Dal udgivelseshistorien i flere sammenhænge.

Dog synes nu lejligheden og stedet at berettigge til en grundig besigtigelse af totaliteten i al dens sammensathed. Altså flg. oversigt, der kan jævnføres med en oversigt foran i melodibindet:

- 8.12.1843      Svend Grundtvig og C. S. Ley i Dansk Folkeblad: Om Kæmpeviserne, til danske Mænd og Quinder.
- 29.12.1843 og Svend Grundtvig i Dansk Folkeblad: Om en ny Udgave af Danmarks Kæmpeviser.
- 5.1.1844      Svend Grundtvig: Plan til en ny Udgave af Danmarks gamle Folkeviser.
- feb. 1847      Svend Grundtvig: Plan til en ny Udgave af Danmarks gamle Folkeviser.

- aug. 1847 Planen genoptrykt sammen med Prøve paa en ny Udgave af Danmarks gamle Folkeviser.
- dec. 1847 Genoptryk af Prøve, udvidet med indlæg i folkevisestriden.
- 1851 Subskriptionsindbydelse.
- 1853 DgF I, 1 (DgF 1-16A)
- 1854 DgF I, 2 (DgF 16B-32 + tillæg)
- 1854 DgF II, 1 (33-71)
- 1856 DgF II, 2 (72-114 + tillæg til DgF I og II)
- 1858 DgF III, 1 (115-145)
- 1862-63 DgF III, 2 (145-182 + tillæg til DgF I, II, III)
- 1869 DgF IV, 1 (183-205G)
- 1870 DgF IV, 2 (205 noter-234F)
- 1872 DgF IV, 3 (234F-254)
- 1876 DgF IV, 4 (tillæg til 1-29)
- 1877-78 DgF V, 1-2 (255-285)
- 1883 DgF IV, 5 (tillæg til 29-56)
- 1889 DgF V, 3 (286-301)
- 1890 DgF V, 4 (302-315)
- 1895 DgF VI, 1 (316-340)
- 1896 DgF VI, 2 (340-362)
- 1898 DgF VI, 3 (362-386)
- 1899 DgF VII, 1 (387-400)
- 1900 DgF VII, 2 (401-425)
- 1902 DgF VII, 3 (425-443)
- 1904 DgF VII, 4 (443-466)
- 1905 DgF VIII, 1 (467-475)
- 1907 DgF VIII, 2 (475-480)
- 1912 DgF VIII, 3 (480-484)
- 1919 DgF VIII, 4 (484-489)
- 1920 DgF IX, 1 (490-521)
- 1923 DgF IX, 2 (522-539)
- 1933 DgF X, 1 (tillæg til 1-76)
- 1935 DgF XI, 1 (melodier til 1-50)
- 1938 DgF XI, 2 (melodier til 50-115)
- 1938 DgF X, 2 (tillæg til 76-112)
- 1943 DgF X, 3 (tillæg til 112-140)
- 1948 DgF X, 4 (tillæg til 140-158)
- 1958 DgF X, 5 (tillæg til 158-182)
- DgF XI, 3 (melodier til 115-229)
- 1960 DgF X, 6 (tillæg til 183-254)
- 1961 DgF X, 7 (tillæg til 255-304)
- 1963 DgF X, 8 (tillæg til 305-386)
- 1965 DgF X, 9 (tillæg til 387-539)
- 1966-67 reprint af DgF I-X
- 1976 DgF XI
- 1976 DgF XII

Den annalistiske oversigt spejler forskydningerne under udgivelsesprocessen. Den har andre faser og skel end dem, der udgøres af opdelingen i bind efter indhold. – Tillægget til I,2 rummer endnu næsten intet af den folkelige 1800-talstradition; først 1856 begynder for alvor optegnelserne af Grundtvigs meddelere at fylde i tillæggene, – sammen med Bugges omfattende kommentarer, der fortsætter i IV,4 og IV,5. IV,2 fra 1870 bringer de første optegnelser af E. Tang Kristensen fra 1868; i IV,4 og IV,5 vokser antallet støt: behandlingen af DgF 47, Elveskud, i IV,5, er, med optrykket af Grundtvigs Studie fra 1881 og mange nye optegnelser, tyngdepunktet i disse tillægshæfter. Grundtvigs udgivelse taber fart efter 1858: fra 1863 lægger ansættelsen ved Universitetet embedsforpligtelser på ham; efter 1872 kommer hertil arbejdet med udgivelsen af faderens efterladte skrifter. – Olriks udgivelse af V's sidste hæfter i 1890, hvormed den 1886 besluttede ophævelse af Selskabet for den danske Literaturs Fremme i praksis træder i kraft, afslutter første fase.

Da Olrik 1895 fortsætter udgivelsesarbejdet, har Universitets-Jubilæets danske Samfund overtaget det formelle ansvar og Carlsbergfondet sikret økonomisk støtte, fortsat indtil enden i fondets jubilæumsår. Hovedtitlen er nu Danmarks Ridderviser. Og, mere væsentligt, også i det indre har ændringer fundet sted. Indledningerne spændes i snævrere rammer, der dog lader sig udvide, hvor Olriks indgående metodiske analyser af overleveringen og historiske verifikationer kræver plads, som f. eks. ved 328, 331, 337, 338, 345, 354, 375, 376, 378, 415, 475. Mere betydningsfuld er stramningens følger for materialefremlæggelsen. Nærtstående varianter sammenskrives til én tekst, og Tang Kristensens optegnelser må nøjes med omtale; publikationen af dem henvises til et tillæg. Også Olriks udgivervirksomhed går efter godt ti års planmæssige udsendelser efterhånden i stå. Organisatorisk og andet redaktionelt arbejde lægger beslag på ham: Danske Studier 1904ff, Danmarks Folkeminder 1908ff, oprettelsen af Dansk Folkemindesamling 1904 og Stednavneudvalget 1907. Hustruens død 1911 og Moltke Moes to år senere lammede hans livskraft og svækkede hans arbejdsevne. Ved Olriks død i 1917 manglede af DgF VIII kun sidste hæfte.

H. Grüner-Nielsens meget omfattende, internationalt overskuende indledning til DgF 486 er forbindelsesleddet mellem værkets anden og tredje fase, skrevet allerede 1909 på opfordring af Olrik, hvis ændringsforslag er taget til følge. Efter udgivelsen af de resterende visetyper i

DgF IX beskæftiger Grüner-Nielsen sig med to af de tre opgaver, der endnu står tilbage, og som kræver hver sit bind. Tillægsbindet X skal føje Tang Kristensens vældige samlinger ind i udgaven og inkorporere den stadig voksende viselitteratur. Midt i arbejdet med de historiske arbejder må Grüner-Nielsen afvente Karl-Ivar Hildemans disputats om de *Politiska Visor från Sveriges Senmedeltid*. Den kommer 1950, – for sent til, at Grüner-Nielsen kan nå at udnytte den. – Påbegyndelsen af melodiudgaven, bind XI, sammen med Erik Abrahamsen, er nok Grüner-Nielsens hovedindsats, hvis forberedelse går helt tilbage til det gamle samarbejde med Hjalmar Thuren om de færøske visemelodier og intensiveres gennem 1920'erne.

DgFs fjerde og sidste udgivelsesfase indledes i 1954, da Erik Dal for Universitets-Jubilæets danske Samfund fremlægger sin Plan for udgavens afslutning. Under Dals kyndige og praktiske ledelse samler da på tyve år en forskergruppe de sidste mange tråde: Hildeman, Dal og Iørn Piø forestår tillægsbindet, Niels Schiørring, Thorkild Knudsen og Svend Nielsen melodibindet, og Dal, Rikard Hornby, Sven Hakon Rossel og Erik Sønderholm det afsluttende registerbind.

Mens viseforskningen er så modsætningsfyldt og konfliktrig som noget forskningsområde, jo delvis fordi emnet nødvendigt kalder hypoteser frem, er visernes videnskabelige udgivelse kun sjældent blevet anfægtet. Men et par gange er det sket, og da det ene angreb er ganske nyt, og det andet fornylig er genpubliceret, kunne der være grund til at berøre dem i denne sammenhæng. Anmelderen finder, mildt sagt, mere spekulation end erkendelse i følgende karakteristik:

» ... Primus motor i foretagendet var Svend Grundtvig, søn af den gamle, og han lagde grundlaget for registreringen af viser til DgF med devisen: »at medtage og meddele alt, hvad der var og alt som det var«. Der er ingen der vil frakende Grundtvigs præmisser videnskabelighed; men på baggrund af den videnskabs-teoretiske diskussion, der har løbet de sidste år, er det vel oplagt at karakterisere Grundtvigs videnskabsform som positivistisk. Det vil sige som én bestemt videnskabsform, nemlig den, der var historisk sammenvokset med Grundtvigs tid. Det betyder, at Grundtvigs kulturelt videnskabelige indsats principielt er sammenlignelig med den tidligere overlevering; forskellen i kvantitativ effektivitet ufortalt. Som primus motor udøvede Grundtvig sit

miljøs interesser helt på linje med adelsdamerne før ham; hans selektionskriterier kan, uagtet de fremtræder i form af et videnskabeligt objektivitetskrav, ligestilles med adelsoverleveringens motiver . . .«

(Steffen Mossin: *Folkeviser*. Et led i en historisk rekonstruktion af en kulturarv. GMT, 1974).

Ordet »videnskabsform« synes at skulle dække begge led i Grundtvigs knappe program: den filologiske praksis (»alt som det er«) og udgavens selektion (»alt hvad der er«). Hvis Grundtvigs filologiske princip skal kaldes »positivistisk«, så er det ihvertfald en positivisme uden alternativ, – hvad skulle dét være? – og jo mere et udvalg angribes for snæverhed, des mere må det jo netop bygge på en forhåndstolkning af materialet, der strider mod positivismens interessefrie, objektive registrering. Det er vel så også udtryk for en positivistisk overfladebevidsthed at bestride en vurdering, der, udsprunget af moralsk mistænksomhed, ved at dømme, ikke resultatet, men de hensigter, der påstås at have frembragt det (»udøvede . . . sit miljøes interesser«), kan sidestille Grundtvig med »adelsdamerne før ham«.

Fra de to indfaldsvinkler rettede Laurids Bødker i 1958 i et foredrag i Selskab for nordisk Filologi en ganske anderledes argumenteret kritik mod DgF. Manuskriptet er nu genoptrykt i det udvalg af Bødkers produktion, som Dansk Folkemindesamling udgav i anledning af hans 60-årsdag: *Talt og Skrevet* – første del af årsberetningen Unifol, 1975. Bødker dokumenterer og angriber, hvad han kalder »biksemads-metoden« i sammenskrivningen af afskrifter til én tekst. Dokumentation af et frafald fra et absolut, videnskabeligt ideal er naturligvis ikke til at løbe fra. Men man kunne for det første indvende, at det hører til de sjældne undtagelser, at noterne ikke oplyser om de foretagne redaktionelle indgreb. Dernæst, at de formuleringsforskelle, som DgF ikke tager hensyn til, er af en sådan art, at de må skønnes fremkaldt af den vilkårlighed og tilfældighed, som også ligger i den levende overleverings natur. For i virkeligheden kan jo ingen udgivelse blive andet end et ufuldstændigt billede af selve den levende tradition. Var Sidsel Jensdatter blevet opsøgt endnu én gang, havde man kunnet optegne, vel ikke en fjerde signaturberettiget version af DgF 47, men antagelig en variant af en af de tre, som hun tidligere havde sunget, med de små ændringer, som skyldes, at den menneskelige hukommelse ikke er et mekanisk reproduktionsapparat. Dét di-

lemma må hæfte ved enhver form for traditionsoptegnelse, og økonomiske og praktiske hensyn bestemmer, hvor grænsen sættes.

For det andet kritiserer også Bødker, og repræsenterer hermed et almindeligt folkloristisk synspunkt, at DgF kun medtager en lille del af det visemateriale, som rettelig burde hedde »folkeviser«, – nemlig de viser, som folk synger. Det har man altid vidst. Det vidste de adelige samlere, og det vidste Tang Kristensen bedre end nogen, når han under ét karakteriserede DgF-stoffet som de »gamle, alvorlige viser«. Rigtigt er det naturligvis, at DgF er uanvendelig eller utilstrækkelig til repertoire-undersøgelser, det gælder både sådanne, som Bødker tænker på, af de mundtlige meddeleres forråd, hvori DgF-stoffet ofte indtager en beskeden plads ved siden af skæmt og efterklang, – og undersøgelser af håndskrifternes visebestand: man kunne analogt med Bødker kritisere DgF for ikke at være indrettet som den svenske udgave af *1500- og 1600-talens Visböcker*. Men hertil er vel blot at sige, at DgF-stoffet anskuet som litterær genre er af en homogen og konsistent natur. Den folkloristiske kritik af DgF angriber en tekstudgave, fordi den definerer sig selv ved teksterne. Bedre end at kritisere udgaven, fordi den ikke er, hvad den aldrig har sat sig for at være, har man, efter anm.s skøn, kunnet beklage, at den endnu ikke var, hvad den ville være, – at den som arbejdsredskab var ufærdig og u håndterlig. Efter udgivelsen af bd X stod, for teksternes vedkommende, kun dette sidste klagepunkt tilbage. Nu foreligger registerbindet, – og det er et fremragende anvendeligt og inspirerende værktøj – også fordi Andelsbogtrykkeriet i Odense har formået at give det komplicerede manuskript en smuk og anskuelig typografisk form.

Også registerbindet har lange rødder bagud. Dispositionen går i det væsentlige helt tilbage til Grundtvigs Plan fra feb. 1847. Heri skitserer han 'det for hele Udgaven fælles videnskabelige Apparat':

»1) en nøiagtig Beskrivelse over de benyttede Kilder, navnlig de haandskrevne Visebøger, hvorved i Særdeleshed deres Alder og saa vidt muligt den Egn af Landet, hvor de ere opstaaede, samt deres Historie vilde være at anføre;

2) et Glossarium over alle de i Kæmpeviserne brugte, i det nuværende Skriftsprog ubrugelige – eller dog kun af enkelte Digtere paany optagne – Ord og Udtryk;

3) et Register over alle forekommende Omkvæd;

4) et Register over alle forekommende Navne paa Personer eller Steder;

5) et Sagregister, der naturligviis kun kunde omfatte et Udvalg af de forekommende Gjenstande, saa som Alt hvad der henhører til Folkeovertroen, eller som kunde være af kulturhistorisk Interesse;

6) et Register over Begyndelseslinierne i samtlige Aftryk;

7) en kort Udsigt over Kæmpevisens Natur og Historie«.

Nogle af disse registre blev tidligt sat i arbejde. Grüner-Nielsen registrerede begyndelseslinjer allerede i 1906 og siden omkvæd (ajourført 1954ff af Iørn Piø); Ellen Grüner-Nielsen grundlagde registrene over stednavne, religiøse navne og personnavne. De allerfleste håndskrifter blev allerede fremdraget og dateret af Svend Grundtvig i Prøven. Siden udarbejdede Grüner-Nielsen en beskrivelse af kilderne til *Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530–1630*. Hertil kommer, navnlig i årene omkring 1920, håndskriftmonografier af Grüner-Nielsen, Sofus Larsen, Erik Kroman, Marius Kristensen, senere af Agnes Agerschou.

I januar 1954 udbad udgiveren gennem godt 60 år, Universitets-Jubilæets danske Samfund, sig af Erik Dal en redegørelse for det resterende arbejde ved udgaven og en plan for værkets afslutning. Med udeladelsen af de statistiske overslag er denne plan trykt i *Danske Studier* 1955, 63ff. For registerbindets vedkommende afviger den fra Grundtvigs oprindelige ved én tilføjelse og tre udeladelser. Tilføjelsen er et parallelregister til andre udgaver før og efter DgF; udeladelserne er glossariet, sagregistret og udsigten over kæmpevisens natur og historie. 1955-planen forsvarede udeladelsen af glossariet med en henvisning til den da planlagte ordbog over gammeldansk og ældre nydansk (som nu er blevet til to ordbøger med skellet ved 1515 og adelstraditionen henvist til den eftermiddelalderlige del, jfr. Kaj Boms respons til Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1964, delvis trykt i *Danske Studier* 1973). Grundtvigs ønske om et sagregister er realiseret i Feilbergs jyske ordbog, i samleværket *Nordisk Kultur* og i *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder*. Endelig distancerer 1954-planen sig fra udsigten over kæmpevisernes natur og historie: »Man må idag indskrænke sig til at sige, at et slags tilbageblik naturligvis må afrunde udgaven, men at en så bred og dyb løsning af opgaven, som Grundtvig tænkte sig, næppe er opnåelig og måske knap nok på sin plads i en kildeudgave«.

22 år efter foreligger så Planen realiseret, under Erik Dals ledelse udarbejdet af Sven H. Rossel, Rikard Hornby og Erik Sønderholm, – som 478 sider munter videnskab. Mangfoldige glimt af menneskelighed oplever registrenes søjlehaller: der er blevet plads til Storm P., Carlyle og et brev til universitetsbibliotekar Birket-Smith fra patronen for Karen Brahes Bibliotek, grev Brahe-Bille, som med drøj humor profanerer den store udgaves ophavsmand, hvis brug af KBF har sat sine spor i håndskriftet: »... om det end atter har bekræftet sig for mig, at beenløse og tobenede Bogorme i Grunden ere lige gale. Begge søge at tilegne sig det meest Muelige af Indholdet uden at bekymre sig om Indholdet ...«.

Sammenligner vi nu resultatet med planen fra 1954, ser vi, at dispositionen i det væsentlige er fulgt. Dog har man i parallelregistranten ikke medtaget de ræsonnerede musikparalleller (DSt 1955, 72) og heller ikke afrundet udgaven med noget »tilbageblik« (ssteds, 75). Den betænkelighed, som Dal i 1954 ytrer ved Grundtvigs forestillinger herom, er vel sagtens forstærket, om ikke forvandlet til en indsigt i opgavens umulighed, i løbet af de 22 års fagsprængning. Hvor er det punkt, hvorfra man kan beskrive »Kæmpevisens Natur« med en autoritet, der respekteres af nye og gamle folklorister og af litteraturstudiets eksistentialister, strukturalister og marxister?

Men planens rammer er meget anderledes udfyldt end opr. angivet. Dal jugerer i 1954, at »De mere mekaniske registre vil fylde ca. 100 sider, parallelregistret med håndsrækningen til melodiernes sammenlignende studium opimod det dobbelte; dertil kommer kildefortegnelse. Sætter man bind XII til 340 sider, kommer de resterende dele af hele værket på 1440 sider« ... I DgF XII fylder de »mere mekaniske registre« (titler, førstelinjer, omkvæd, navne) godtnok ca. 120 sider, parallelregistre derimod kun 1/10 af det opr. formulerede, nemlig 20 sider – hvad der måske må vurderes som en typografisk bedrift. Og kildefortegnelsen, der efter planen skulle kunne holdes indenfor ca. 40 sider, optager op imod 170, nogenlunde ligelig fordelt imellem Sven H. Rossel, der registrerer tryk, traditionsoptegnelser (meddelere, optegnere, indsendere) og bondevisebøger, og Erik Sønderholm, som beskriver adelsoverleveringen.

Sven H. Rossels registre over titler, førstelinjer og omkvæd kaldes under ét for »nøgler«, og enhver DgF-bruger vil være modtagelig for dét billedes suggestive anskuelighed. Det har simpel, praktisk be-

tydning, at vi med ét opslag skaffer os det totale overblik over alle de afkroge, der gemmer mere eller mindre af DgF 47, Elveskud:

*Elveskud* (47): II [10], vii, 106, 109-19, 120, 505 note, 507 note, 605 note, 663-66; III 810, 824-25, 875; IV 205, 835-74; VI 21, 379; VII 545; X 43-52, 212, 258, 528, 778, 861, 862.

Registerbindet bringer orden i det store hus. Men ved at ordne det, der *er*, åbner det for det, som endnu ikke er: ny forskning. I et instruktivt forord skitserer Dal en lang række muligheder: førstelinjeregistret giver »et umiddelbart indtryk af hvordan forskellige mere eller mindre formelagtige måder at begynde på fordeler sig i materialet«. Konkordanserne giver »anledning til overvejelser over skiftende smag og deraf betinget skiftende selektion«, personnavneregistrene til »studier over evt. sammenhæng mellem stemnings-, handlings- eller genre-definerede visegrupper og bestemte navne«. Registranterne over meddelere, optegnere og indsendere må kunne »støtte den nutidige folkloristiske interesse for meddeleres repertoire«; håndskriftbeskrivelsen åbner »blikket for ukendte forhold vedrørende visernes geografiske og sociale milieu og muliggør studier over den enkelte skrifters forhold til overleveringen og over de bidrag, som håndskrifterne måtte yde til dansk sproghistorie«.

Lad os anskueliggøre og diskutere brugbarheden stikprøvevis. Registeret over førstelinjerne giver os således mulighed for at fortætte »aktantmodellens« abstrakte luftighed. 29 opslag (der hver kan dække flere identiske forekomster) begynder med »Fru«, - 400 med »Herre« eller »Hr.«, 91 med »Liden« + pigenavn (hovedsagelig Kirsten), 48 med »Stolt(en)« + pigenavn. På visens scene indføres altså almindeligvis først den mandlige hovedperson (»subjektet«), men i mange tilfælde også det kvindelige »objekt«, mere sjældent »giveren« (Fru). - Vi konstaterer den uhyre udbredelse af den 4-linjede strofes »Det var ...«-optakt, og dens typiske variant i folketraditionen: »Og det var yngste hr. Karl ...«

Indlysende er, for konkordansernes vedkommende, forordets generelle karakteristik af registranterne som »meget mere end mekaniske«. Sammenstillingen af DgFs numre med ældre og nyere danske antologiers er naturligvis problemfri, men ved koordineringen af dansk og udenlandsk visestof glider den objektive konstatering umærkeligt ud

mod grænsen for det subjektive skøn. Sven H. Rossel sætter grænsen for sin praksis dér, hvor det indiskutable hører op: konkordanserne omfatter udelukkende direkte, entydige paralleller. Hvor således Knud Togeby hævder, at »Engelsk-skotske forbilleder har smaa 100 viser« (Politikens Verdens Litteratur Historie 2, 559), reducerer Rossel parallellerne til 46: mod Togeby anfører Rossel f. eks. ikke nogen forbindelse mellem DgF 58, Jomfru i hindeham, og Child 15, Leesome Brand, som da også kun har selve hinde-motivet fælles med den danske vise; ej heller mellem DgF 83, Hildebrand og Hilde og Child 7, Earl Brand, men nok mellem DgF 82, Ribold og Guldborg og Child 7. Dispositionen er naturligvis begrundet i, at DgF 83 må opfattes som et derivat af DgF 82; på den anden side opføres hele den nærtbeslægtede række DgF 270, 271, 272, 273 i sammenhæng med Child 15. Fremdeles noteres ingen forbindelse mellem DgF 438, Broder myrder søster, og Child 51, Lizie Wan; Olrik fremhæver ligheden mellem de to viser VII, 414, Child taler om deres »similar character«. (En trykfejl i denne forbindelse: korrespondancen Child 52 – DgF 218 må være fejl for 52 – 438). Rossel holder sig ubestrideligt til det sikre; man kunne måske have ønsket sig (men som alle ønsker i forbindelse med registerbindet er det en praktisk uopfyldelig appetit på mere end den tilbudte lillefinger) et mere liberalt skøn, der f. eks. havde anført de tvivlsomme, eller utvivlsomme, men kun delvise, paralleller i parentes.

Konkordanserne sammenstiller *udgaver* og er, som forordet nævner, umiddelbart egnede til smagshistoriske undersøgelser, men kun »en forløber for det andetsteds [: af Svenskt visarkiv] forberedte skandinaviske balladetypeindex«.

Rikard Hornby forestår registrene over personnavne (forudgrebet i *Danmarks gamle Personnavne*), religiøse navne og stednavne. I alle tilfælde samles her de afvigende stavemåder under én normalform, navnets oprindelse forklares, for stednavnenes vedkommende forsøges en identifikation. Ej heller her kan der registreres »rent mekanisk«. Undertiden må afgørelsen af, om der foreligger et navn, bero på tolkning. Hornby medtager således ikke de utvivlsomt forvanskede former »selver Jons Søn« (: Sylvan Jonssøn) og »Frue og Havfrue« (: fru Havfred) i DgF 297 Hb. Stednavnetolkningerne præges af forsigtighed; man noterer sig, at Reckes vestnordiske identifikationer underkendes (DgF 289: Tornedalsled; DgF 298: Vollerslev).

På basis af personnavneregistret kunne anm. især forestille sig un-

dersøgelser af forholdet mellem navnet og personens kvalifikationer, som de åbenlyst eller udsagt har betydning for visehandlingen (Liden, Lovmand(søn)). – I registret over de religiøse navne frapperer især alle helgennavnene, som tilsvarende kalder på undersøgelser af, hvorfor netop dén helgen nævnes i dén forbindelse (f. eks. »Sancti Iehann« (Johannes Døberen) som feberstiller i DgF 206). Emnet er ikke meget udforsket, jfr. at den seneste undersøgelse af Kristendommen i Folkeviserne (*Kritik* 28) ikke gør noget specielt ud af helgenerne. Hornby nøjes med at registrere; korte oplysninger om de enkelte helgeners virksomhedsområde havde selvfølgelig været meget ønskelige, men nok rammesprængende, og det er jo også oplysninger, der er lettilgængelige andetsteds.

Rigest på nye forskningsperspektiver er vel kilderegistrene, der optager over halvdelen af bindet.

I flyvebladsfortegnelsen viderefører Sven H. Rossel DgF-tillæggets bestræbelser på, med signatur, præcist at placere den enkelte flyvebladstekst i visens overlevering. Det ligger lige for at eksploitere det materiale, der her er gjort overskueligt. Påfaldende er flyvebladstraditionens snævre visevalg, ialt er kun 82 af de 539 typer repræsenteret: heraf 9 kæmpeviser, 27 trylle- og legendeviser, 8 historiske og 38 ridderviser. De historiske viser er altså underrepræsenteret i en grad, der undrer så meget mere, som de jo dominerer stærkt hos Vedel, det ofte anvendte trykforlæg. Men af DgFs godt 60 egentlige tryllevisetyper er mere end en fjerdedel repræsenteret i flyvebladstraditionen.

Tilsvarende markant syner trylleviserne i meddelerrepertoireerne. Hos Frands Poulsen og hans søskendebørn Ane Jensdatter, Ane Johanne Jensdatter, Poul Jensen og Jens Jensen Talund udgør trylleviseandelen af det samlede DgF-repertoire mellem en fjerdedel og en femtedel (overfor DgFs niendedel). Det kunne muligt lette den dårlige samvittighed hos en og anden »borgerlig« forsker med ansvar for vore »viseantologiers og den nyere forsknings fordrejninger« over at have overset at »trylleviserne som er den nyere forsknings væsentligste/eneste? kilde(!) faktisk kun findes som marginalfænomen i DgF« (Steffen Mossin: op. cit., 13).

Det vigtigste af de forskningsperspektiver, som meddelerregistranten åbner, er efter anm. skøn knyttet til det overblik, den giver over traditionsudviklingen: den enkelte visers vandring gennem sogn og slægt. Det er betydningsfuldt, at registranten også oplyser meddelernes slægtsrelationer. Et nærliggende studieobjekt er således de ovenfor

nævnte, beslægtede gode meddelere, af hvis fællesrepertoire L. Bødker for mange år siden undersøgte en enkelt visetype (DgF 40): Skillingsviser og Folketradition, *Folkkultur* 4, Lund 1944; optrykt i *Talt og Skrevet*, 1975. – Men studiet af overleveringsprocessen ligger jo også Rossel selv på sinde, og det er måske ikke urimeligt at forestille sig, at han i flyveblads- og meddelerregistrene har forskaffet sig et udgangspunkt for fornyet forskning på dette felt.

Erik Sønderholms beskrivelse af håndskrifterne går langt ud over de grænser, som Dal afstikker i sin Plan fra 1954: »Hvad de gamle adelsvisebøger angår, så må det naturlige udgangspunkt for den af Grundtvig forlangte beskrivelse være Grüner-Nielsens redegørelse i Danske Viser VII, og det er et spørgsmål, om der skal siges meget mere om hver enkelt håndskrift; registrene over visebøgernes folkevisebestand vil jo også blive en ret omfattende ting«.

Redegørelsen for håndskrifterne er bredere anlagt end de andre registranter: fysisk beskrivelse af håndskriftet, datering, ejer- og skriverforhold, sammenhæng med andre håndskrifter, almindelig karakteristik af indholdet: forholdet mellem DgF-viser og andre visegrupper og fuldstændig registrering af DgF-stoffet i to registre: 1) i håndskriftets og 2) i DgFs rækkefølge, ofte også vurderinger af håndskriftets kildeværdi og særlige betydning for den ene eller den anden vise-gruppe, særpræg iøvrigt (f. eks. at Hjertebogens indhold svarer til dens form: med én undtagelse (DgF 141 B) er samtlige viser på tværs af alle rubriceringer i DgF og DV kærlighedsdigte).

Der spores overalt i Erik Sønderholms arbejde en utrættelig vilje til dokumentation og verifikation. Æren for det seneste resultat heraf der først har foreligget under sætningen, må han dog dele med dr. Tue Gad, som »efter en energisk eftersøgning« i KBs samling af pergamentbrudstykker fandt det af Sofus Larsen beskrevne, oprindelige, men siden forsvundne bind til Rentzells håndskrift. Fundet bekræfter Sofus Larsens oplysning om påskriften »I« og formodningen om, at Svaning I og II er Vedels »Tome II og III« og at det tabte håndskrift i Vedels besiddelse har været »Tome IV«.

Man må nok især fremhæve påvisningerne af håndskrifternes indbyrdes afhængighed: en viden, der naturligvis for en stor del ligger latent i DgFs samordning af afskrifter under samme opskrift, men som det hidtil har været vanskeligt at nyttiggøre. Nogle eksempler: Svaning I, nr. 25–32 er »efter alt at dømme« afskrifter fra Hjertebogen, som overhovedet er centralt placeret blandt de ældste kilder. Den

synes kendt af Vedel og af skriverne af Langebeks folio og kvart (også Langebeks folio indeholder afskrifter fra Hjertebogen); problematisk er forholdet mellem Hjertebogen og Jens Billes håndskrift. En vigtig forskningsopgave definerer Sønderholm netop under gennemgangen af Hjertebogen: »der mangler i virkeligheden en filologisk nøje gennemgang af sammenhængen inden for det allerældste lag i folkeviseroverleveringen« (345). – I redegørelsen for Dorothea Thotts folio indgår en registrant over de fem sammenhængende håndskrifter: foruden D. Thotts folio Reenberges håndskrift, Thotts kvart, Thotts folio, Tegnér's håndskrift. – Ny er påvisningen af, at det manuskript, som skriveren af Anna Juels håndskrift henviser til, er Reenberges håndskrift. Håndskriftbeskrivelserne refererer hovedpunkterne i Kromans, Grüner-Nielsens, Marius Kristensens og Agnes Agerschous monografier, – og kan undertiden korrigere dem: Sønderholm afviser således Kromans almindeligt accepterede formodning, at Hjertebogens hovedhånd skulle tilhøre Albert Muus; beviset står – og falder med den lille slutkrusedulle på navnet mues. – Med Ståhle og Lindegård Hjorth fremdateres Linköping-håndskriftet fra ca. 1450 til ca. 1500.

Sønderholms redegørelse slutter med en oversigt over håndskrifternes kronologi og de enkelte visers ældste forekomst i den samlede overlevering (ikke kun, som overskriften angiver, i håndskrifterne). Håndskrifttiden inddeles i: hofperioden (1550–1600), afsluttet med Vedel – den landadelige overlevering 1600–1650, kulminerende med *Tragica* – den senadelige og borgerlige overlevering (1650–1700), afsluttet med Syv. Oversigten over visernes ældste forekomst foranlediger Sønderholm til at gøre opmærksom på, »at enkelte viser, som traditionen anser for meget gamle, er unge i overleveringen« (401), men overlader til andre at drage konsekvenserne. Han har pietetssans nok til ikke udtrykkeligt at pege på DgF 288, Torbens datter!

Efter Rossels oversigt over bondevisebøgerne slutter registerbindet med en række håndskrift-fotografier: skønsomt udvalgt efter repræsentativitet og kuriositet. Af Vedel-håndskrifterne således Rentzell, pag. 38v med Vedels notation af melodien til DgF 329Ba Oluf Strangesøns dystridt, den ældste danske folkevisemelodi, og af samme håndskrift pag. 95v med formodentlig omfangsberegning til hundredvisebogen.

DgF XII afslutter et udgivelsesprojekt, der i sig selv er en forskningsindsats af fire generationers videnskabsmænd. Men man har ikke

arbejdet sig dybt ind i registerbindet, før man oplever det som optakt. Viseforskningen har et langt åndedræt, og det forekommer ikke anm. ubetimeligt at mindes de ord af Hustvedt fra 1930, hvormed DgFs sidste hovedudgiver i 1956 sammenfattede forskningens fremtidige opgaver: »the threshing is only well begun«.

Redaktionen har fundet det selvfølgelig at markere udgivelsen af DgF XI–XII i juni 1976 med udførlige anmeldelser af disse længe ventede bind. Her skriver adjunkt Jørgen Lorenzen om registeret til I–X, mens der for melodibindets vedkommende er truffet aftale med professor Bertrand H. Bronson, Berkeley, udgiveren af monumentalværket *The Traditional Tunes of the Child Ballads*, hvis bidrag vil følge i næste årgang. Der er ydet bidrag til trykning af disse anmeldelser af Svend Grundtvigs og Axel Olriks legat.

Bibliografisk tager bind XII sig således ud:

Danmarks gamle Folkeviser. XII: Registerbind til I–X. Old Popular Ballads of Denmark: Index Volume. Nøgler, Navne, Kilder. Efter forarbejder især af Ellen og Hakon Grüner-Nielsen samt af Dansk Folkemindesamling og under ledelse af Erik Dal udarbejdet af Sven H. Rossel, Rikard Hornby, Erik Sønderholm. UJDS. Akademisk Forlag, Kbhv. 1976. 480 s. Pris 750 kr. + moms (bd. XI og XII).

Dispositionen, som afspejles ved marginale rasterfelter med løbenumre, er flg.: A: Nøgler af Sven H. Rossel (Titler, Førsteliner, Omkvæd, Konkordanser), s. 17. B: Navne af Rikard Hornby (Personnavne, Religiøse navne, Stednavne) s. 113. C: Kilder 1 af Sven H. Rossel (Tryk: Flyveblade, Visesamlinger, Andre tryk – Traditionsoptegnelser: Optegnere, Meddelere, Indsendere, Anonyme optegnere, Anonyme indsendere) s. 209. D: Kilder 2 af Erik Sønderholm (Adelsvisebøger m. m., Bondevisebøger m. m., 58 Illustrationer) s. 297. Registre til D s. 471. Rettelser til I–X s. 477. – Engelsk oversættelse af Erik Dals forord og af afsnitsindledninger.

# Journal of the American Medical Association Published Weekly, Except on Sundays and Holidays

Vol. 40, No. 1, January 1, 1928

|                   |   |
|-------------------|---|
| Original Articles | 1 |
| Editorial         | 1 |
| Book Reviews      | 1 |
| Correspondence    | 1 |
| Obituary          | 1 |
| Announcements     | 1 |
| Index             | 1 |

# Danmarks gamle folkeviser XI: Melodier Old Popular Ballads of Denmark

*By Bertrand H. Bronson*

When Svend Grundtvig in 1847 launched his project of an inclusive edition of all the old ballads of Denmark, together with whatever could be recovered of their traditional melodies, he can hardly have imagined that he was initiating, as if for the cursive dancers of Kølbjerg, a merry chain-dance that would be bequeathed to a succession of participants for the next hundred and thirty years. With the publication of DgF vols. XI and XII in 1976, we have reached a terminal point for the series which he inaugurated. It is our present duty to survey only the contents of volume XI, the collected melodies of the previously constituted textual record.

Merely to enumerate the contents of this volume would fill a long paragraph. We have to recognize that, like a century-old and venerable tree which bears the visible evidence of climatic alteration, seasonal change, breakage of limbs, shape modified by outward circumstance both involuntary and from deliberate pruning, this vast work shows evidence of its age, while maintaining its strongly rooted will to live. Though it persists along the ordered canon of ballad-families established by the founder, it is not a simple accumulation of melodies attached one by one to the given text-types. Its emphases are modified, and to some extent even reversed, by the successive editors.

The tunes are entered in the DgF numerical order. It follows that the guiding principle of the collection is classification by identified story, not musically determined. Consequently, likeness between tunes will normally appear only when they are brought together by the DgF number; not when related tunes are mated with texts of different kindred. Within the numerical limits, homogeneous tunes might be juxtaposed; and if comparative study has value, such an ordering would be desirable. Another plan, however, has been here preferred: the tunes are ordered chronologically, by date of appearance in the record, whether printed or manuscript. Since that date is entirely fortuitous, having nothing to do either with inherent melodic kinship

or structural considerations suggestive of age, we seem to have sacrificed meaningful relationships for a specious advantage. Historical evidence gives no sure footing, apart from a scant dozen and a half early recordings. Mutual melodic and structural resemblance, therefore, would have seemed the most sensible way of ordering the variants within the inescapable numerical boundaries. But we do not find tonal or metrical similarities influencing the sequence.

There are several unusual features in the disposition of the melodies as printed. For ease of comparison, all are transposed to the G clef, within that portion of the diatonic scale from G below middle C to b above the first upper ledger line; and all are given a signature of one sharp. No bar lines are employed, and this necessitates superscribing an accidental sharp flat each time that note occurs. This can become a nuisance with no obvious advantage (cf. DgF 238/3, for example). Numerical figures are superscribed above the stressed notes of each phrase, and the beats of the tune's first bar are similarly marked to give the metre. The musical phrases are spaced apart from each other, either side by side or beneath one another, according to the verse-pattern. Each fragment is alphabetically labelled, with Arabic index figures and Roman numerals, explained in a preliminary key. Seven stanzaic types are listed, four of which have alternative forms.

Metrically considered, there seems to be a rough equivalence between 3-time and 4-time tunes. Taking the first hundred ballads for an average, we find 103 3-time, and 116 4-time tunes. There are five 6-time tunes, which might be added to the 3-time total. Thus, the preponderance of duple over triple rhythm is very slight. But other classes than the early groups of ballads might show stronger metrical preferences. On the whole, the metrical regularity of the collection is a noteworthy characteristic, probably a national feature.

Looking at casual comparisons internationally, one has the impression that the Danish gamut tends to be narrower than the British, often just short of the octave, or else from lower to upper leading-note (sharp 7th); that the sharp 7th in minor tunes, whether melodic (ascending) or harmonic, is more common than in Britain; and that in both traditions the sixth degree is more frequently missing (when the gap is not systematically hexatonic) than other degrees of the scale. In the Danish, the sixth is not infrequently omitted when its presence as a minor sixth would have combined with a raised 7th

to make a harmonic minor tune. This combination would always be suspect in British folk-tunes as editorial rather than traditional.

Although we know that in point of subject-matter, there are not infrequent parallels for textual or thematic similarity or narrative relationship, it is to the present reviewer surprising how seldom the body of Danish musical tradition here represented evokes recollection of the British, or vice versa. (Occasional exceptions are 252/1 and 416/23; but these are not textual parallels). And, again comparatively, where the textual kinship is undeniable, it almost never happens that a melodic kinship appears, even remotely. When one considers the relatively small compass of these tunes, their limited gamut, their brevity both of phrase and length over-all, it seems amazing that we should find such slender occasion for claiming similarity or borrowing in either direction. Possibly, this is the myopia of a man conditioned by the habit of dwelling on details. The wider horizon of a Wiora, a Danckert, or an Entwistle, might perhaps lead to a different conclusion. But, whilst, inside the national boundaries, one sees relationships, likenesses, echoes reverberating from all sides, the international echoes seem few and far between.

Judging by the evidence available in DgF XI, there are no tunes in the record for 250 of the Grundtvig numbers. Of approximately 290 ballads, tunes of which are here collected, those with the largest number are DgF 271 (*Redselille og Medelvold*) and 376 (*Hr. Peders Skriftemaal paa Havet*), each with 34 variants, and DgF 38 with 33. The closest runners-up are nos. 416 (24), 89 (21), and 527 (20). But the totals may not be a safe guide to popularity.

The student interested in formal comparisons will find it easy to file proportionate statistics for phrasal schemes, refrain elements, metrical frequencies. He will not find much readymade assistance from the edition in bringing melodic outlines together, or in reaching generalizations about tonal resemblances. The chronological order stands in the way.

More than 325 pages of the final portion of the present work actually constitute the initial stages of its composition. Appendix A is a reprint of a volume otherwise now unobtainable, published first in 1923: the Faroese tunes of the Danish ballads compiled by Hjalmar Thuren and H. Grüner-Nielsen, with their own preface and historical introduction; a pioneering work grounded in Thuren's original musicological research in unexplored territory and, after his death in 1912,

completed by Grüner-Nielsen for publication a decade later; and augmented with many of his own recoveries in the field, and with those of earlier collectors. Grüner-Nielsen next took up the task of providing a full and complete edition of all the Danish tunes for Grundtvig's, Axel Olrik's, and for his own textual compilation, volume by volume. With the help of collaborators, he carried this forward until his death in 1953, in portions of what was planned to be volume XI. The three finished parts appeared in 1935, 1938, and 1959, up through Grundtvig's no. 229; and that work, with its valuable notes, has been reprinted as Appendix B.

Thereafter, it was decided after a considerable interval, to resume the work on new principles; and the Committee pays tribute in its ultimate Preface, to Dr. Erik Dal, »without whose persistence, drive, and administrative ability«, added to »his keen interest, his wide-ranging knowledge of both texts and tunes«, and his technical expertise, the task could not have been brought to completion. The tunes of 1935-59 are now reedited and incorporated into the revised work, along lines quite unlike the earlier ones, which are reprinted for the sake of the annotations.

No one need quarrel with Thorkild Knudsen's opinion that a folk-melody is in a constant state of flux, not only as it passes from mouth to mouth, but even as the same song is sung by the same singer at different times, and in particular details as he passes from stanza to stanza, in the course of a single rendition. Many years ago, the English collector, Cecil Sharp, noticed that some of his best singers continually varied, perhaps by some almost unconscious impulse, the melodic line as they sang. Since he was without mechanical assistance, he tried to catch on paper as many of these phrasal modifications as he could; but he found that he could not record them at that speed as they arose, and learned that his best way was to get the singer to sing the song over and over, while he noted the most striking and characteristic alterations as best he could. These diminutive variations did not disturb the controlling image in the singer's mind, but he was not inhibited by the strait-jacket of a note-for-note memorization, any more than a good raconteur repeats his tale in identical words. The fullest Danish evidence of the process is in the successive copies made by E. Tang Kristensen of particular singers' repeated performances. The evidence of variability is incontrovertible. But when Knudsen pushes it to the conclusion that folk-tunes are

little more than an arbitrary, almost random collocation of stereotypic phrases, combined to suit the verbal text, and that it is idle to specify the total foundation, the mode, of a particular melody, he goes, in our humble opinion, too far. His generalization, moreover, is contradicted by the massed collection of some 1600 tunes that comprise the main body of this work, most of which are readily classifiable in the familiar modal norms: Ionian, Æolian, Dorian, and the hexatonics lying intermediately; with few anomalies, and nearly always ending on their own tonic or tonal center. It is disturbing to suppose that Knudsen might claim that this is only because the data are insufficient. We must assume that where, as in the case of Kristensen's copybooks, the variant readings were abundant, the present editor, Svend Nielsen, weighed the evidence and made rational choices between possible alternatives, and that where no choice existed, the clear evidence of modality was indisputable. It is perhaps regrettable that where a significant choice lay before the editor, he did not print it, as, for example, Sharp did by adding variant readings at the foot of the tune. But it is disconcerting to realize that what we have throughout this work as our only given version of any tune may be less firm than it looks, — in fact may represent a web of subjective editorial judgments, based on choices not allowed to the reader; a version of the tune which may never once have been sung in that way by the singer to whom it is attributed. Would it not have been better to give one faithful reading of one stanza actually sung, adding noteworthy departures from it by the same singer, either in other stanzas or at other times, rather than an arbitrary conflation?

The first four sections of Thorkild Knudsen's essay on Editorial Principles and folk composition in Melody are mainly expository. He declares that the two leading figures in the field at the start of Danish ballad research, Grundtvig for texts, Tang Kristensen for tunes, saw the subject from opposite points of view. Grundtvig hoped to recover a medieval cultural inheritance, a national literary treasure; Kristensen sought to preserve a living possession of the Danish people, dear to the hearts of common folk in song and dance, words and music inseparably joined. A generation later, we can find a close parallel between Child, who modelled his work on Grundtvig's, and Cecil Sharp, who sought his treasure-trove not in libraries but in the fields, from the lips of untutored country singers.

Knudsen deprecates the impossibility of representing in volume XI

what the singers really sang, as they sang it, and the necessity of publishing editorial surrogates. Kristensen, he thinks, was on the true road, but until electronic devices became available, the ideal was out of reach; and the only possible course was to present »all that can serve to illuminate the construction or compositional system of the ballad melodies in the period of collection represented by the text edition«.

He then gives a careful explication of the technical procedures followed in editing the tunes, and their relation to the foregoing texts in the previous ten volumes. He describes the special character of Kristensen's tune notebooks; and displays in synoptic tables his attempts to transcribe ten of the ballads of a particularly gifted singer, Sidsel Jensdatter, to exemplify the fluidity of folk-singing. Knudsen next defines the slight and continuous alterations of a singer's renditions of a single song as *variants* of his own *version*; other singers' consonant versions of the same song as variants of a *type*; and, more widely inclusive, similar types as *models* and *modelvariants*. With many pages of illustrative examples, he shows how some tunes begin with phrases closely akin, varying in later phrases; how other tunes show close kinship in their middle phrases, but vary in first and last; how others coincide in terminal phrases, but differ in first and middle phrases. He then exhibits styles of melody in a series of illustrations, distinguishing between the call, the chant, the pipe, the fiddle, and the dance-tunes, with some attention to function in performance, and with conjectural remarks on men's and women's rôles at earlier periods than records survive to show, and the use of instruments to accompany the songs and dancing.

In the final section of his essay, the »Reservations and Conclusions«, Knudsen expresses, rather as notes for an essay than as a connected discourse, his discontent, bordering on frustration, with the volume in hand. This frame of mind stems obviously from a sociological orientation which could not find its proper outlet in a work conditioned by decisions formulated as methodical principles more than a century ago, by Grundtvig and his disciples as »representatives of educated culture«. Knudsen would have shown, had it been possible, the part played by the ballads in »popular culture«, — the way in which they were embedded in the daily living, the communal activities, joys and sorrows, of ordinary men and women, of the people as a whole, their traditional form of expression from time immemorial.

It is plain that he is antipathetic or temperamentally indisposed — at least for the nonce — to approaching the ballads as a topic of musical research from a technical point of view. This bias accounts for his relative silence on conventional questions like scale patterns, modes, tonal range, metrical problems, etc., to focus instead on functional types. Perhaps more surprising is the absence of any comment, however brief, of an appreciative or evaluative or discriminatory kind on the quality or suitability of these melodies to their textual components. Would that be regarded as embarrassingly naïf? But then why are some of the ballad texts so often eulogized with unabashed appreciation?

Knudsen regrets — probably with good musical reason — the omission of the coarse or »jocular« ballads because they were incompatible with the initial conception of a lofty poetical inheritance. He deplores the fact that the edition disables the study of singers' personal styles and repertory, the absence in it of accompanying texts that would facilitate the study of coordinated text and music. He introduces at the close some conjectural remarks on the possible links between the ballads and dramatic or theatrical performances, by medieval stage troupes and minstrels in street plays. He has suggestions about situational improvisation, whether in work, lament, or dance; and about the interplay between voices and instruments wind or stringed, and the natural rôles of men and women in emergent circumstances, be they in festival, mourning, labor, or seasonal commemoration. These ideas are tossed out more as questions than as assertions confidently advanced. They are stimulating, but they are not well accommodated within the covers of the book before us. They would find more congenial company in such a book as David Buchan's *The Ballad and the Folk*, London, 1972.

The introductory essay by Nils Schiørring, on the Transmission and Study of the Melodies, is a 30-page historical survey, admirably straightforward, lucid, and sufficient. Starting with Grundvig's original conception of an all-inclusive national collection of the Danish ballad-corpus, with tunes, Nils Schiørring gives a bibliographical list of the seventeen ballad-tunes set down before 1700, and goes on to describe the relevant publications with such melodies down to the present. The accumulation was random and sporadic until the five-volumed collection of Abrahamson, Nyerup, and Rahbek appeared in 1812–14, and even there was composed of casual and undepend-

able recoveries from voluntary contributors. A great advance was made by A. P. Berggreen, who began to publish his international collection of folk-songs in 1842. These were widely noticed, and came into use on the stage, in vaudeville and ballet performance -- a century after John Gay started the fashion of ballad-opera with his immortal *Beggar's Opera* (1728) -- and they were set as piano pieces by Kunzen, Weyse, and Kuhlau. In successive editions, Berggreen gradually enlarged his work to eleven volumes, latterly with numerous traditional tunes sent to him and to Grundtvig, and edited by him with piano accompaniments which ironed out their modal character by imposing modern major-minor harmonization on them. Although conscientious according to his lights, he omitted tunes that would not submit to orthodox harmonic treatment.

Berggreen became the sole supreme authority before his death in 1880, and his musical opinion controlled Grundtvig's until the latter's death in 1883. Meanwhile, Ewald Tang Kristensen had begun, in the 1860's, his vast collection of popular lore, which by the time of his death in 1929 included 1000 melodies and 3000 ballads, besides 2500 »jocular« ballads, and huge quantities of other folk-material. As a collector, he thus became the counterpart of the Englishman Cecil Sharp, of the Scots Gavin Greig and J. B. Duncan, whose span of life he overlapped with a thirty-year headstart. He began to publish in 1868, and in 1871 brought out the first of thirteen volumes of folklore, ballads, and tunes gathered from living singers. A second volume, published in 1876, brought his total of texts to 233, of melodies to 193. Berggreen's adverse opinion of the musical component was a crushing discouragement to his further musical publication, and apparently in some degree to his collecting as well. But after an interval, marked by the deaths of both Grundtvig and Berggreen, he published further ballads, a tenth volume without tunes, an eleventh with a melodic supplement for volume ten, and 53 tunes for the old ballads of the new volume, plus 49 for later ballads.

Although disappointed during his lifetime, it is very evident that Kristensen, as Schiørring declares, »rescued more Danish traditional matter from oblivion than all other collectors put together«. He left his whole collection to the Society which he founded (Dansk Folke-mindesamfund). That part of it which bears on the *Folkeviser* established new goals and set new standards for subsequent collectors and editors; and without his entrance into the picture the present volume

would have lacked much of its importance as a national repository of popular music.

In the subsequent pages of his introductory essay, Schiørring traces the history of the post-Kristensen work accomplished in building and completing this arduous, difficult, and truly impressive compilation. He does ample justice to the succession of scholars, collectors, and editors who have brought it to a fortunate conclusion. His accurate and judicious review of the contribution towards this issue of the musicologist Thomas Laub, with his influential combination of theory and practice in relating folk- and church-song; of Axel Olrik's enthusiastic labors in continuing Grundtvig's textediting, and disseminating knowledge and widespread appreciation of the ballads as an invaluable treasury; of Hjalmar Thuren's extension of the horizon both in space and time, which is acknowledged to have laid the foundation for the present edition; the continuation of his work as collector and of the text-editing as well, of Hakon Grüner-Nielsen, who was in full command of all that had been achieved thus far; the consequent radical alterations of procedural policy necessitated by fresh accessions since 1950, and the impossibility of incorporating the latest texts into the body of the work; the significant and far-reaching contributions to theory and method introduced by Thorkild Knudsen's researches: all these and lesser matters are covered in this enlightening summary of what, in terms of normal human endeavor, can only be called an awesome enterprise. The meticulous way in which every tune has been identified, by DgF number and variant number, by Archive number, period, collector, singer, date, and area of recording, with biographical data, sequence and context of collection: all this has been under the adjudication of Svend Nielsen, along with the regulation of every phrase of every tune. His impact lies on every page. The care for detail staggers the imagination.

Thorkild Knudsen ends his essay with an exhortation to put the edition to use. And it is only natural to hope for some future realization of his wishes, in the form of an edition that will select the choicest examples of Danish melodic tradition signalized in this work, that will unite them with their own proper texts, fully laid out with the melodies in harmonious juxtaposition, so that they may be experienced as a living reality of song, undivided and entire, a true national monument -- a consummation devoutly to be wished, and a tribute to all who through the generations have so faithfully labored to this end.

## Editorial Note

The century-old Danish ballad edition *Danmarks gamle Folkeviser* consists of ten text volumes (1853–1965, reprinted 1966–67) and was concluded by vol. XI The Tunes and vol. XII Indices, Akademisk Forlag, Copenhagen 1976. The history of the text edition was resumed and the index volume reviewed by Jørgen Lorenzen in *Danske Studier* 1977, and now the editors have pleasure in presenting a review of the music edition by Professor *Bertrand H. Bronson*, Berkeley, California; it should be added that his own monumental edition *The Traditional Tunes of the Child Ballads* (of which see *Danske Studier* 1960, 1963, 1976) was followed, also in 1976, by an abridged edition *The Singing Tradition of Child's Popular Ballads* (Princeton U. P., 46 + 530 pp.).

As pointed out by Professor Bronson, *DgF XI* is a rather complex undertaking. Bibliographically, it could be presented thus:

Danmarks gamle Folkeviser. XI: Melodier. Udgivet af Thorkild Knudsen, Svend Nielsen, Nils Schiørring. Med to tillæg i fotografisk optryk: A: Hjalmar Thuren & H. Grüner-Nielsen: Færøske Melodier til danske Kæmpeviser (1923). B: Den uafsluttede udgave af *DgF XI* (Hæfte 1–3, 1935–59). Universitets-Jubilæets Danske Samfund – Akademisk Forlag, København 1976.

Also with English title: Old popular ballads of Denmark. XI: The Tunes. Edited by Thorkild Knudsen, Svend Nielsen, Nils Schiørring. With two addenda in reprint: &c&c.

The disposition is the following:

\*9–\*39: Nils Schiørring: Melodioverlevering og melodistudium. Transmission and Study of the melodies.

\*41–\*121: Thorkild Knudsen: Udgavens principper og melodiernes kompositionssystem. Editorial principles and compositional system of the melodies.

\*122–\*126. Nøgle til udgaven. Key to the edition. *These three chapters are printed in Danish and in an English translation by Dr. John Bergsagel.*

1–468: Melodierne. Manuskript ved Svend Nielsen. The notes of the edition are given in English only, and it comprises fascimiles, a map of Denmark, and indices of first lines, titles, informants, recorders, and a word list.

A I–XXII and 1–84: H. Grüner-Nielsen's and Hjalmar Thuren's edition of Faroese tunes to Danish ballads, 1923, including an introduction, indices, and Scandinavian parallels.

B I–XXVIII and 1–192: The unfinished edition of *DgF XI*, 1935–59, i.e. three instalments with preliminary comments and the tunes to ballads 1–229.

The editors of *Danske Studier* wish to express their sincere thanks to Professor Bertrand H. Bronson for his distinguished contribution, to Svend Grundtvigs og Axel Olriks Legat for having covered the printing costs of the review, and the Swedish Folksong Archives for an agreement of publishing the reviews of Jørgen Lorenzen and Bertrand H. Bronson as a number in their reprint series *Meddelanden från Svenskt Visarkiv*. Finally, it should be mentioned once again that the expenses of the edition have been carried since about 1890 by that indispensable institution The Carlsberg Foundation, and that *DgF XI* and XII saw light in the centennial year of the foundation.

## SVENSKT VISARKIVS HANDLINGAR

---

1. B. R. JONSSON: Svensk balladtradition. I. Balladkällor och balladtyper. With a summary in English. Svenskt visarkiv, Stockholm 1967. Pris kr 110:–, inb. kr 140:–.
2. MARGARETA JERSILD: Skillingtryck. Studier i svensk folklig vissång före 1800. With a summary in English. Svenskt visarkiv, Stockholm 1975. Pris kr 65:–, inb. kr 90:–.

## SKRIFTER UTGIVNA AV SVENSKT VISARKIV

---

1. K.-I. HILDEMAN: Medeltid på vers. Litteraturhistoriska studier. With summaries in English. Almqvist & Wiksell, Stockholm 1958. Utsåld.
2. Om visor och låtar. Studier tillägnade SVEN SALÉN 7 november 1960. Svenskt visarkiv, Stockholm 1960. Utsåld.
3. M. REHNBERG: Blå välling – sur sill. Vällingklockor och vällingklocksramsor. Nordiska museet, Stockholm 1967. Säruppl. Pris kr 24:–.
4. OTTO ANDERSSON: Finländsk folklöre. Tidig kalevalaforskning – Finlandssvensk insamlingsverksamhet. Svenskt visarkiv, Stockholm 1967. Pris kr 25:–.
5. B. R. JONSSON, S. SOLHEIM & E. DANIELSON: The Types of the Scandinavian Medieval Ballad, a descriptive catalogue. Svenskt visarkiv, Stockholm 1978. Bokhandelsupplaga: Universitetsforlaget, Oslo 1978. Pris NKr. 85:–.

## MEDDELANDEN FRÅN SVENSKT VISARKIV

---

1. U. P. OLROG: Svenskt Visarkiv. En orientering om en ny institution. With a summary in English. 1954.
2. K.-I. HILDEMAN: Ballad och vislyrik. 1955. 2 uppl. 1967.
3. N. DENCKER: Svenskt Visarkivs sångleksregistrant. With a summary in English. 1956.
4. S. G. HANSSON: Gustav Schedins visa från Dalupproret 1743. 1956.
5. E. DAL: Scandinavian Ballad Research since 1800. 1956.
6. N. DENCKER: Wallmans samling. En förlorad samling svenska sånglekar. With a summary in English. 1957.
7. H. TOLDBERG: Den danske rimkrønike og folkeviserne. 1958.
8. N. DENCKER: Kung Orre skulle till gästabud fara. Avec un résumé en français. 1958.
9. N. DENCKER: Domaredansen. With a summary in English. 1958.
10. G. HENNINGSSEN: Vedel og Syv og boktrykkerne. 1959.
11. S. EK: Visan om liten Ingas barnsång. With a summary in English. 1959.
12. B. R. JONSSON: August von Hartmansdorff som balladsamlare. 1960.
13. OTTO ANDERSSON: Om kvarnsånger. 1960.
14. ALFHILD FORSLIN: Sveriges Radios magnetofoninspelningar av svensk folkmusik i Finland 1957. 1960.
15. B. R. JONSSON: Ett Pyramus och Thisbe-motiv i Sverige. With a summary in English. 1962.

(forts.)

16. E. DAL: Scandinavian Ballad Research Today. 1962.
17. Smärre bidrag till folkviseforskningen I–III. Av Mogens Jensen, E. Dal, L. Vargyas. 1963.
18. AAGE JØRGENSEN: Folkevisesproget. 1964.
19. ALFHILD FORSLIN: Balladen om riddar Olof och älvorna. En traditionsundersökning. With a summary in English. 1964.
20. OTTO ANDERSSON: Tre finlandssvenska vissångerskor. 1965.
21. J. LING and M. JERSILD: A Method of Cataloguing Vocal Folk Music. A Description of the System Used at the Svenskt Visarkiv. 1965.
22. U. P. OLROG: Visorna från Nötö. Synpunkter kring ett inspelningsprojekt. With a summary in English. 1965.
23. OTTO ANDERSSON: Upprepningsstrofen i levande balladtradition. 1968.
24. ALFHILD FORSLIN: Greta Dahlström som fältforskare i Svenskfinland. 1968.
25. IØRN PIØ: Overnaturlige væsner i nordisk balladetradition I. 1969.
26. ALFHILD och GUN FORSLIN: Ett underligt djur i vår Herres hage. 1970.
27. IØRN PIØ: Overnaturlige væsner i nordisk balladetradition II. 1970.
28. NILS AFZELIUS: Bellman som folklig författare. 1970.
29. B. R. JONSSON: Om strofformer och rim i den nordiska balladtraditionen. 1977.
30. E. DAL: Tyske, franske og engelske oversættelser af Færøkvæder. With a summary in English. (1970) 1971.
31. K. VINTEN: Folkevisens lyriske indledninger. 1973.
32. K. BOM: Danmarks norske Folkeviser. 1973.
33. CHRISTINA MATTSSON: »Vad säger svenska folket när dom får en sup? – Jo, jag tackar.» 1974.
34. IØRN PIØ: Julius Strandbergs skillingsviseproduktion 1861–1903. 1974.
35. P. LINDEGÅRD HJORTH: Linköpinghåndskriftet og »Ridderen i Hjorteham». 1976.
36. FR. SNEEDORFF-BIRCH: Danske Folkeviser og Melodier 1837. Med efterskrift av E. Dal. 1976.
37. E. DAL och N. M. JENSEN: F. L. Æ. Kunzens folkeviserharmoniseringer 1816. En facsimile med kommentar. 1977.
38. B. R. JONSSON: Kom följ med mej på sjöen ut. Till den svenska sjömansvisans historia. 1977.
39. J. LORENZEN: Danmarks gamle Folkeviser 1853–1976. B. H. BRONSON: Danmarks gamle Folkeviser XI: Melodier. Old Popular Ballads of Denmark. (1977–78) 1978.

Samtliga nr i serien **Meddelanden från Svenskt visarkiv** kan beställas genom bokhandeln från Svenskt visarkiv, Hagagatan 23 A, (S) 113 47 Stockholm, med undantag av nr 1–11, 13–17, som är slutsålda. Priset per nr är kr 10:– utom för nr 19, 29 och 37 (kr. 12:–) samt nr 38 och 39 (kr. 15:–).

C O R R I G E N D A

BRONSON:

p. 15 line 13: sharp flat, read: sharp or flat

p. 19 line 26: survice, read: survive

**Danmarks gamle Folkeviser 1853-1976** (Lorenzen, Jørgen)

B H Bronson, Danmarks gamle Folkeviser XI: Melodier. Old popular ballads of Denmark.

(1977-1978) 1978. (*Meddelande 39*)

*Pris: 20 kr*